

ULKOPOLIITTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET
THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

EU:n poliittinen kehitys – haasteet ja muutokset toimintaympäristössä

Suuren valiokunnan julkinen kuuleminen

Juha Jokela, Ulkopoliittinen instituutti

12.10.2016

EU haastettuna

- Ulkoiset haasteet:
  - Vallan siirtymät globaalisti: taloudellisesti, poliittisesti ja sotilaallisesti
  - Järjestelmän luonne: voimapolitiikka/geopolitiikka vs. yhteistyö/keskinäisriippuvuus
  - Kasvun ”rajat” ja globaalin talous- ja rahoitusjärjestelmän yleinen kriisiherkkyys
  - Ulkoiset haasteet on nähty tutkimuskirjallisuudessa integraation moottorina, mutta käytännössä ne näyttävät myös repivän unionia
- Sisäiset haasteet:
  - EU:n tehokkuus/toimintakyky kiristyneen kilpailun ja kriisien oloissa
  - EU:n oikeutus: tuloksellisuus (globalisaation voittajat ja häviäjät asetelma) ja demokratia (vallan palauttaminen kansalliselle tasolle)
  - EU:n arvopohja: oikeusvaltioperiaate ja vähemmistöjen oikeudet

Uusi hallitustenvälisyys

- Keskeinen integraatiota ja EU:n poliittista järjestelmää määrittävä piirre ylikansallisuuden ohella
- Tullut näkyväksi ja vahvistunut viime vuosien kriisien takia, myös tutkimuskirjallisuudessa
- Laadullinen ero muihin kansainvälisiin järjestöihin: Ylikansalliset instituutiot ja -toimivallat, oikeudellinen kehikko
  - *Valmistelu ja toimeenpano (tehokkuus)*
  - *Poliittisen agendan muokkaus*
  - *Ulkosuhteet*
- Hallitustenvälisyys ja ylikansallisuus eivät ole toisiaan poissulkevia järjestelmän piirteitä, eivätkä ne määritä integraation syvyyttä (vrt. Ranskan ja Saksan perinteiset integraationäkemykset)

Joustava ja eritahtinen integraatio

- Kiinnittyminen integraation keskeisiin hankkeisiin ja tiivistetty yhteistyö eri politiikkasektoreilla
  - *Britannian uusi EU-suhde*
    - EU:n ”ulkokehän” vahvistuminen
  - *Euroalue*
    - Euroon kuulumattomien jäsenvaltioiden vaikutusvalta
  - *Schengen-alue*
    - Muuttopaineen taakanjako, maahanmuuttopolitiikka
  - *Turvallisuus- ja puolustuspolitiikka*
    - Pysyvä rakenteellinen yhteistyö nostettu agendalle

EU-vastaisuus

- EU-vastainen populismi ankkuroituu edelleen vahvasti kansallisiin konteksteihin
  - *Arvopohjiltaan ja lähtökohdiltaan erityyppistä populistista liikehdintä*
- Joissakin kansallisissa vaaleissa EU-vastaiset liikkeet ovat löytäneet maahanmuuttovastaiset liikkeet, ja päinvastoin
  - *Puhutellaan entistä laajempaa yleisöä, luodaan eurooppalaisia yhteistyöverkostoja*
- EU-vastaisen liikehdinnän vahvistuminen jäsenmaissa heijastuu myös valtapuolueiden EU-linjauksiin
  - *Agendan (osittainen) valtavirtaistuminen*
- Populismien kehityssuuntia, laajuutta ja kestoa on vaikea arvioida
  - *Toimintaympäristön muutosten ennakointi hankalaa tutkimuksen keinoin (vrt. politiikan tutkimuksen luonne)*